

MASĂ ROTUNDĂ ORGANIZATĂ LA ACCADEMIA DI ROMANIA DIN ROMA (SEPTEMBRIE 2004)

Cu prilejul comemorării a cinci secole de la moartea lui Ștefan cel Mare, Institutul Cultural Român, în colaborare cu Accademia di Romania din Roma și cu Institutul de Cultură și Cercetare Umanistă din Veneția, și-a asumat organizarea unei semnificative mese rotunde internaționale cu tema *Stefano il Grande, principe di Moldavia (1457-1504) e l'Europa del suo tempo*, prin implicarea directă a academicianului Augustin Buzura, președintele Institutului Cultural Român, și a directorilor celor două prestigioase organisme culturale românești din Italia, dr. Dan Eugen Pineta și, respectiv, prof. dr. Ioan-Aurel Pop, membru corespondent al Academiei Române.

Masa rotundă a avut loc la 28 septembrie 2004 și a fost găzduită de sala de festivități de la Accademia di Romania. Partea festivă a acestei manifestări științifice, moderată de prof. dr. Grigore Arbore Popescu, de la Consiglio Nazionale delle Ricerche, a fost onorată de prezența președintelui României, Ion Iliescu, a IPS Daniel, mitropolit al Moldovei și Bucovinei, a titularului Ministerului Culturii și Cultelor, acad. prof. dr. Răzvan Theodorescu, și a altor miniștri și diplomați, însoțiți de numeroși reprezentanți ai presei veniți din România. La

această primă secvență a întrunirii a conferențiat prof. dr. Cesare Alzati de la Universitatea din Pisa, doctor honoris causa al Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca și deținător al premiului Academiei Române, subiectul abordat privind *La Moldavia crocevia tra commonwealth bizantino e cristianità latina*. De asemenea, președintele României a susținut un discurs în care a evocat figura ilustrului voievod al Moldovei, încercând și anumite paralelisme între realitățile politice medievale și cele din lumea contemporană. A urmat vernisajul expoziției de broderii cu piese realizate de Zoe Vida Porumb, cu imagini stilizate ale lui Ștefan cel Mare sau inspirate din mitologia populară.

Întrucât președintele Ion Iliescu, miniștrii, ambasadorii și restul oficialităților din cortegiul prezidențial, secondaji de absolut toți ziariștii, s-au retras după acest moment de la Accademia di Romania, cea de-a doua parte a manifestării, de fapt masa rotundă propriu-zisă, s-a desfășurat fără prezența politicienilor și a presei, ci doar cu participarea oamenilor de știință. Atribuția de moderator a lucrărilor a fost preluată de prof. dr. Ioan-Aurel Pop, iar comunicările au fost susținute alternativ

atât de specialiști din România, cât și din Italia: prof. dr. Ștefan Andreescu (Institutul de Istorie „N. Iorga” din București), prof. dr. Michela Dal Borgo (Arhivele Statului din Veneția), prof. dr. Nicolae Edroiu (Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca), prof. dr. Teresa Ferro (Universitatea din Udine), prof. dr. Gianfranco Giraudo (Universitatea din Veneția), dr. Gianluca Masi (Universitatea din Firenze), prof. dr. Maria Pia Pedani (Universitatea din Veneția), prof. dr. Marius Porumb (Institutul de Arheologie și Istoria Artei din Cluj-Napoca), prof. dr. Victor Spinei (Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași, Institutul de Arheologie din Iași) și prof. dr. Ion Toderășcu (Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași). La lucrări au participat, de asemenea, și alți cunoscuți istorici și istorici de artă din România, precum prof. dr. Tereza Sinigalia, prof. dr. Mihai Gherman, dr. Veronica Turcuș, conf. dr. Șerban Turcuș etc., unii dintre ei implicându-se în dezbateri.

Tematica comunicărilor a fost foarte diversă, abordându-se probleme legate de conjunctura politică și de realizările de pe plan cultural din vremea domniei lui Ștefan cel Mare, de raporturile complexe dintre spațiul românesc și statele italiene etc. S-a încercat limpezirea unor secvențe controversate din viața politico-militară din cea de-a doua jumătate a secolului al XV-lea și de la începutul veacului următor, reliefându-se totodată aspecte care, până în prezent, cel puțin, au stat în mai mică măsură în vizorul prioritar al medievistilor. În ceea ce mă privește, intervenția avută s-a axat asupra temei: *La Moldavie pendant la période antérieure au règne d'Étienne le Grand*. Concluziile mesei rotunde au fost prezentate de prof. dr. Ioan-Aurel Pop, care a subliniat utilitatea continuării dialogului între specialiștii români și italieni în cadrul reuniunilor științifice și, pe de altă parte, și-a exprimat disponibilitatea de a coordona alcătuirea unui volum cu toate luările de cuvânt de la manifestarea științifică de la Roma.

Cu prilejul acesteia, la Accademia di Romania s-a prezentat o sugestivă expoziție de carte științifică, unde, între altele, au fost expuse recentele publicații periodice editate de Accademia di Romania de la Roma și de Istituto Romano di Cultura e Ricerca Umanistica de la Veneția – *Ephemeris Dacoromana* și, respectiv, *Anuario* –, care marchează revigorarea activității celor două instituții culturale românești din spațiul italian.

Majoritatea participanților la masa rotundă de la Accademia di Romania au fost invitați la deschiderea oficială a expoziției *Stefano il Grande, ponte tra Oriente e Occidente*, organizată la 30 septembrie în Salone Sistino

din Palatul Vaticanului de către Ministerul Culturii și Cultelor din România în colaborare cu Muzeul Vaticanului, sub patronajul președintelui României, Ion Iliescu, și al cardinalului Angelo Sodano, secretar de stat al Sfântului Scaun, și având drept președinți ai Comitetului de onoare pe acad. prof. dr. Răzvan Theodorescu și pe cardinalul Edmund Casimir Szoka. La realizarea expoziției un aport major a fost asumat de prof. dr. Tereza Sinigalia, directoarea Institutului Național al Monumentelor Istorice din București. Din cauza spațiului limitat care i-a fost rezervat, în expoziție nu s-a putut prezenta decât un număr foarte mic de piese, toate însă de îndubitabilă valoare artistică și simbolică, ceea ce, de altfel, a fost subliniat în alocuțiunea sa și de Francesco Buranelli, directorul Muzeului Vaticanului. Între aceste exponate, menționăm tetraevangelul de la Humor, acoperământul funerar al Mariei de Mangop, acoperământul de iconostas cu figurarea „Înălțării Domnului” și stîndardul cu chipul Sf. Gheorghe restituit de Mănăstirea Zografu, primele trei aflate în patrimoniul Muzeului Mănăstirii Putna, iar cel din urmă în colecția Muzeului Național de Istorie a României din București.

Perioada sejurului din capitala Italiei (24 septembrie – 1 octombrie 2004) a fost folosită și spre a revedea câteva din faimoasele biserici, muzee și monumente din partea centrală a orașului și de la Vatican (Muzeul Vaticanului, basilicele San Pietro, San Pietro in Vincoli, Santa Maria degli Angeli e dei Martiri, Santa Maria Maggiore, Santa Maria in Cosmedin, San Crisogono in Trastevere, Santa Maria in Trastevere, SS Silvestro e Martino di Monti, Maurentinum, Castelul Sant'Angelo, Museo Nazionale del Palazzo di Venezia, Mercati di Traiano, Circo massimo, Colosseumul, Pantheonul, Forumul Roman, termele lui Caracalla, mausoleul lui Augustus, columnele lui Traian și Marcus Aurelius etc.), ca și pentru scurte popasuri în biblioteca Institutului Arheologic German și la Secția de Cartografie a Bibliotecii Naționale. De altfel, orice plimbare pe străzile Romei, presărate de inestimabile monumente antice și medievale, constituie o percutantă lecție de istorie. În altă ordine de idei, întâlnirile și discuțiile cu savanți prestigioși, de talia profesorilor italieni Cesare Alzati de la Pisa și Teresa Ferro de la Udine, ca și a prof. dr. Klaus Stefan Freyberger, director adjunct la Filiala romană a Institutului Arheologic German, au însemnat, de asemenea, prețioase câștiguri profesionale.

VICTOR SPINEI